

Belépő a tudás közösségébe

Informatika szakköri segédanyag

Visszalépéses keresés

Heizlerné Bakonyi Viktória, Horváth Győző, Menyhárt László,
Szlávi Péter, Törley Gábor, Zsakó László

Szerkesztő: Abonyi-Tóth Andor, Zsakó László

A kiadvány „A felsőoktatásba bekerülést elősegítő készségfejlesztő és kommunikációs programok megvalósítása, valamint az MTMI szakok népszerűsítése a felsőoktatásban” (EFOP-3.4.4-16-2017-006) című pályázat keretében készült 2017-ben.

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Informatikai Kar

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Bevezető

A visszalépéses keresés (backtrack) a problémamegoldás igen széles területén alkalmazható algoritmus, amelynek lényege a feladat megoldásának megközelítése rendszeres próbálgatással. Néha ez a legjobb megoldás!

Adott N sorozat, amelyek rendre $M[1]$, $M[2]$, ... $M[N]$ elemszámúak. Ki kell választani mindegyikből egy-egy elemet úgy, hogy az egyes sorozatokból való választások másokat befolyásolnak. Ez egy bonyolult keresési feladat, amelyben egy adott tulajdonsággal rendelkező szám N -est kell megadni úgy, hogy ne kelljen az összes lehetőséget végignézni.

E feladatok közös jellemzője, hogy eredményük egy sorozat. E sorozat minden egyes tagját valamilyen sorozatból kell kikeresni, de az egyes keresések összefüggenek egymással (vezért nem lehet oda tenni, ahol egy korábban letett vezér ütné; egy munkát nem lehet két munkásnak adni; ha egy pékségnek elfogyott a kenyere, akkor attól már nem lehet rendelni).

- A visszalépéses keresés olyan esetekben használható, amikor a keresési tér fastruktúráként képzelhető el, amiben a gyökérből kiindulva egy csúcsot keresünk.
- Az algoritmus lényege, hogy a kezdőpontból kiindulva megtesz egy utat a feladatot részproblémákra bontva, és ha valahol az derül ki, hogy már nem juthat el a célig, akkor visszalép egy korábbi döntési ponthoz, és ott más utat – más rész-problémát választ.

Először megpróbálunk az első sorozatból kiválasztani egy elemet, ezután a következőből, s ezt addig csináljuk, amíg választás lehetséges. $Y[i]$ jelölje az i . sorozatból kiválasztott elem sorszámát! Ha még nem választottuk, akkor értéke 0 lesz. Ha nincs jó választás, akkor visszalépünk az előző sorozathoz, s megpróbálunk abból egy másik elemet választani. Visszalépésnél természetesen törölni kell a választást abból a sorozatból, amelyikből visszalépünk. Az eljárás akkor ér véget, ha minden sorozatból sikerült választani, vagy pedig a visszalépések sokasága után már az első sorozatból sem lehet újabb elemet választani (ekkor a feladatnak nincs megoldása).

Változók:

N : Egész	{a feldolgozandó sorozat száma}
M : Tömb ($1..N$: Egész)	{a feldolgozandó sorozatok elemszáma}
VAN : Logikai	{van-e megfelelő elemsorozat}
Y : Tömb ($1..N$: Egész)	{a megfelelő elemek sorszáma}

A megoldás legfelső szintjén keressünk az i . sorozatból megfelelő elemet! Ha ez sikerült, akkor lépünk tovább az $i+1$. sorozatra, ha pedig nem sikerült, akkor lépünk vissza az $i-1$ -re, s keressünk abban újabb lehetséges elemet!

```

Keresés(N, Van, Y) :
  i:=1; Y[:]=[0,...,0]
  Ciklus amíg i≥1 és i≤N {lehet még és nincs még kész}
    Jóesetkeresés(i, Van, j)
    Ha Van akkor Y[i]:=j; i:=i+1 {előrelépés}
    különben Y[i]:=0; i:=i-1 {visszalépés}
  Ciklus vége
  Van:=(i>N)
Eljárás vége.

```

A keresés befejeződik, ha mindegyik sorozatból sikerült elemet választanunk ($i > N$) vagy pedig a visszalépések miatt már az elsőből sem tudunk újabbat választani ($i < 1$).

Egy lineáris keresés kezdődik az i . sorozatban:

```

Jóesetkeresés(i, Van, j) :
  j:=Y[i]+1
  Ciklus amíg j≤M[i] és (rossz(i, j) vagy tilos(j))
    j:=j+1
  Ciklus vége
  Van:=(j≤M[i])
Eljárás vége.

```

Megjegyzés: az i -edik lépésben a j -edik döntési út nem választható, ha az előzőek miatt rossz, vagy ha önmagában rossz.

Megállapíthatjuk tehát, hogy minden egyes új választás az összes korábbitól függhet (ezt formalizálja az `rossz` függvény), a későbbiektől azonban nem! Egyes esetekben nemcsak a korábbiaktól, hanem saját jellemzőjétől is függhet a választás (ezt írja le az `tilos` függvény).

```

rossz(i, j) : {1. változat}
  k:=1
  Ciklus amíg k<i és szabad(i, j, k, Y[k])
    k:=k+1
  Ciklus vége
  rossz:=(k<i)
Függvény vége.

```

Megjegyzés: Rossz egy választás, ha valamelyik korábbi választás miatt nem szabad – eldöntés.

```

rossz(i, j) : {2. változat}
  s:=F0
  Ciklus k=1-től i-1-ig
    s:=f(s, k, Y[k])
  Ciklus vége
  rossz:=nem szabad(s, i, j)
Függvény vége.

```

Megjegyzés: Rossz egy választás, ha a korábbiak összessége miatt nem szabad – sorozatszámítás, megszámlálás, ...

1. N vezér elhelyezése egy N×N-es sakktáblán

Helyezzünk el egy $N \times N$ -es sakktáblán N vezért úgy, hogy ne üssék egymást! Az összes lehetséges megoldásból nagyon sok is lehet, de egyetlen megoldás megtalálása várhatóan sokkal gyorsabb.

Megjegyzés: sok olyan feladat van – például N elem összes lehetséges sorrendjének előállítására – ahol az összes megoldás előállítására használjuk a visszalépéses keresés – pontosabban visszalépéses kiválogatás – algoritmusát, egyetlen megoldás keresésére azonban nincs rá szükség.

A vezérekről azt kell tudnunk, hogy a sorokban, az oszlopokban és az átlókban álló bábukat üthetik. Tehát úgy kell elhelyezni a vezéreket, hogy minden sorban és minden oszlopban is pontosan 1 vezér legyen, és minden átlóban legfeljebb 1 vezér legyen!

Ebből következik, hogy a megoldásokban elég azt megmondani, hogy az 1. oszlopban levő vezér melyik sorban áll, a második oszlopban levő vezér melyik sorban áll, ... és így tovább.

Egy lehetséges megoldás $N=5$ -re és $N=4$ -re:

		V		
				V
	V			
			V	
V				

	V		
			V
V			
		V	

Itt tehát nem elég azt megnézni egy új vezér elhelyezésekor, hogy volt-e már a j . sorban vezér, hanem azt is kell, hogy volt-e már az (i, j) mezővel egy átlóban vezér.

```
Vezérek(N, Van, Y) :
  i:=1; Y[]:= [0, ..., 0]
  Ciklus amíg i ≥ 1 és i ≤ N {lehet még és nincs még kész}
    Jóesetkeresés(i, Van, j)
    Ha Van akkor Y[i]:=j; i:=i+1 {előrelépés}
    különben Y[i]:=0; i:=i-1 {visszalépés}
  Ciklus vége
  Van:=(i>N)
Eljárás vége.
```

Jól látható, hogy a fő eljárásban konkrét feladat miatt semmi teendőnk nincs, egyszerűen csak lemásoljuk az általános sémát.

```
Jóesetkeresés(i, Van, j) :
  j:=Y[i]+1
  Ciklus amíg j ≤ N és rossz(i, j)
    j:=j+1
  Ciklus vége
  Van:=(j ≤ N)
Eljárás vége.
```

A második szinten egyszerűsítünk kellett, $M(i)$ helyébe N került, valamint nincs szükség a $ti-1os(j)$ függvényre.

```

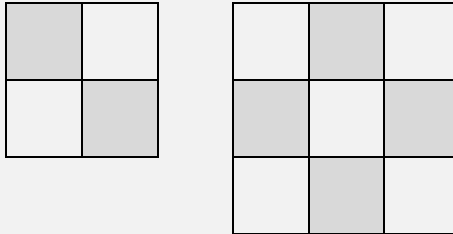
rossz(i, j):
  k:=1
  Ciklus amíg k<i és Y[k]≠j és i-k≠abs(j-Y[k])
    k:=k+1
  Ciklus vége
  rossz:=(k<i)
Függvény vége.

```

Ez az az eljárás, ahol ki kellett fejteni a $szabad(i, j, k, Y[k])$ függvényt, de a többi része itt is változatlan.

Megjegyzés: A vezéres feladatnak $N=2$ és $N=3$ esetén biztosan nincs egy megoldása sem, más N -ek esetén pedig vannak megoldások, de nem túlságosan sok. A sakktábla szimmetria tulajdonságai miatt – a megoldások különböző tükörképei, 90 fokos elforgatásai is megoldások, kicsit hatékonyabb megoldást is készíthetnénk.

Példa: az alábbi sakktáblákra nem lehet elhelyezni 2, illetve 3 vezért úgy, hogy ne üssék egymást:

Minta kódok

C++ [cpp/1_Vezerek/feladat.cpp](#)

C# [cs/1_Vezerek/feladat.cs](#)

Java [java/1_Vezerek/feladat.java](#)

Pascal [pas/1_Vezerek/feladat.pas](#)

Python [py/1_Nvezer/feladat.py](#)

2. Munkásfelvétel: N állás – N jelentkező

Egy vállalkozás N különböző állásra keres munkásokat. Pontosan N jelentkező érkezett, ahol minden jelentkező megmondta, hogy mely munkákhoz ért, illetve amihez ért, arra mennyi fizetést kérne.

Legyen $D[i]$ az i . ember által vállalható munkák száma, $E[i, j]$ értéke pedig az általa vállalt j . munka sorszám.

	Darab	Állások:	1.	2.	3.
1. jelentkező:	2		1	4	
2. jelentkező:	1		2		
3. jelentkező:	2		1	2	
4. jelentkező:	1		3		
5. jelentkező:	3		1	3	5

A vállalkozás vezetője azt szeretné, ha az összes jelentkezőt fel tudná venni és minden munkát elvégeztetni.

A megoldásban használt fontos változók:

- N – a munkák és a munkások száma
- D – a munkások hány munkához értenek ($D[i]$ – az i . munkás ennyi munkához ért)
- E – az adott munkások mely munkákhoz értenek ($E[i, j]$ – az i . munkás által elvégezhető j . munka)
- Y – az aktuálisan számolt megoldás: $Y[i]$ az i . jelentkezőnek adott munka sorszáma

```

Munkák ( $N, D, E, Van, Y$ ) :
   $i := 1$ ;  $Y[] := [0, \dots, 0]$ 
  Ciklus amíg  $i \geq 1$  és  $i \leq N$  {lehet még és nincs még kész}
    Jóesetkeresés ( $i, D, Y, E, Van, j$ )
    Ha  $Van$  akkor  $Y[i] := j$ ;  $i := i + 1$  {előrelépés}
    különben  $Y[i] := 0$ ;  $i := i - 1$  {visszalépés}
  Ciklus vége
   $Van := (i > N)$ 
  Ha  $Van$  akkor Ciklus  $i = 1$ -től  $N$ -ig
     $Y[i] := E(i, Y[i])$ 
  Ciklus vége
  
```

Eljárás vége.

Jól látható, hogy a fő eljárásban konkrét feladat miatt majdnem semmi teendőnk nincs, egyszerűen csak lemásoljuk az általános sémát.

Az egyetlen módosítandó: mivel a megoldásban a j a választás sorszáma, emiatt a végén ebből elő kell állítanunk a munka sorszámát.

```

Jóesetkeresés ( $i, D, Y, E, Van, j$ ) :
   $j := Y[i] + 1$ 
  Ciklus amíg  $j \leq D[i]$  és rossz ( $i, j, Y, E$ )
     $j := j + 1$ 
  Ciklus vége
   $Van := (j \leq D[i])$ 
Eljárás vége.
  
```

A második szinten egyszerűsíteniünk kellett, nincs szükség a `tilos(j)` függvényre.

```
rossz(i, j, Y, E) :
  k:=1
  Ciklus amíg k<i és E[k, Y[k]]≠E[i, j]
    k:=k+1
  Ciklus vége
  rossz:=(k<i)
Függvény vége.
```

Mivel j és $Y[k]$ sem munka sorszám, hanem adott munkás munka felsorolásbeli sorszáma, ezért a hasonlítás kissé bonyolultabb lett.

A vállalásokat másképp is ábrázolhatjuk. Legyen $F[i, j]$ értéke hamis, ha az i . jelentkező a j . munkához nem ért, illetve igaz, ha ért hozzá.

Állások:	1.	2.	3.	4.	5.
1. jelentkező:	igaz	hamis	hamis	igaz	hamis
2. jelentkező:	hamis	igaz	hamis	hamis	hamis
3. jelentkező:	igaz	igaz	hamis	hamis	hamis
4. jelentkező:	hamis	hamis	igaz	hamis	hamis
5. jelentkező:	igaz	hamis	igaz	hamis	igaz

```
Munkák(N, F, Van, Y) :
  i:=1; Y[:]=[0, ..., 0]
  Ciklus amíg i≥1 és i≤N {lehet még és nincs még kész}
    Jóesetkeresés(i, F, Y, Van, j)
    Ha Van akkor Y[i]:=j; i:=i+1 {előrelépés}
    különben Y[i]:=0; i:=i-1 {visszalépés}
  Ciklus vége
  Van:=(i>N)
Eljárás vége.
```

Jól látható, hogy a fő eljárásban konkrét feladat miatt semmi teendőnk nincs, egyszerűen csak lemásoljuk az általános sémát.

```
Jóesetkeresés(i, F, Y, Van, j) :
  j:=Y[i]+1
  Ciklus amíg j≤N és (rossz(i, j, Y) vagy nem F[i, j])
    j:=j+1
  Ciklus vége
  Van:=(j≤N)
Eljárás vége.
```

A második szinten egyszerűsíteniünk kellett, $M[i]$ helyébe N került, a $tilos(j)$ függvényt pedig egy mátrix elemre hivatkozással helyettesítjük.

```
rossz(i, j, Y) :
  k:=1
  Ciklus amíg k<i és Y[k]≠j
    k:=k+1
  Ciklus vége
  rossz:=(k<i)
Függvény vége.
```

A harmadik szinten semmi teendőnk nem volt.

Minta kódok

C++ [cpp/2_Munkasfelvetel/feladat.cpp](#)

C# [cs/2_Munkasfelvetel/feladat.cs](#)

Java [java/2_Munkasfelvetel/feladat.java](#)

Pascal [pas/2_Munkasfelvetel/feladat.pas](#)

Python [py/2_Munkasfelvetel/feladat.py](#)

3. Konferencia

Egy konferencián párhuzamosan K szekcióban tarthatnak előadást. Minden szekció L egymás utáni előadásból áll. Az előadásokat témák szerint csoportosították, összesen N darab témát neveztek meg. Teljesül, hogy $K \cdot L = \text{az előadások száma}$.

Készíts programot, amely úgy osztja a témákat szekciókba, hogy minden téma előadásai azonos szekcióban, egymás után legyenek! Tudjuk, hogy biztosan létezik megoldás.

A standard bemenet első sorában a szekciók száma ($1 \leq K \leq 10$), az egymás utáni blokkok száma ($1 \leq L \leq 10$), valamint a témák száma ($1 \leq N \leq 50$) van, egy-egy szóközzel elválasztva. A következő N sorban az egyes témák neve (pontosan 5 karakteren), s tőle egy szóközzel elválasztva a témához tartozó előadások száma van.

A standard kimenetre pontosan K sort kell írni, az i -edik sorba az i -edik szekció témanevai kerüljenek, a beosztás sorrendjében, azaz pontosan L darab 5 karakteres név, egy-egy szóközzel elválasztva!

Példa:

```
2 3 4          BBBB BBBB AAAAA
AAAAA 1          CCCC CCCC DDDDD
BBBBB 2
CCCCC 2
DDDDD 1
```

A feladat visszalépéses kereséssel oldható meg.

A lehetséges gyorsítás miatt először rendezzük a szekciókat előadásszám szerint csökkenő sorrendbe! A nagy előadásszámú témák előre hozásával feltehetően nem lesz szükség azok helyének későbbi megváltoztatására, azaz a visszalépéses keresés nem lép vissza azokra a szintekre.


```
Konferencia(N,K,L,e, Van, Y) :
  i:=1; Y[:]=[0,...,0]
  Ciklus amíg i≥1 és i≤N {lehet még és nincs még kész}
    Jóesetkeresés(i,K,L,e, Van, j)
    Ha Van akkor Y[i]:=j; i:=i+1 {előrelépés}
      különben Y[i]:=0; i:=i-1 {visszalépés}
  Ciklus vége
  Van:=(i>N)
Eljárás vége.
```

Ha tudjuk, hogy biztosan van megoldás, akkor az $i \geq 1$ feltétel az első ciklusnál nem szükséges.

```
Konferencia(N,K,L,e, Van, Y) :
  i:=1; Y[:]=[0,...,0]
  Ciklus amíg i≤N {nincs még kész}
    Jóesetkeresés(i,K,L,e, Van, j)
    Ha Van akkor Y[i]:=j; i:=i+1 {előrelépés}
      különben Y[i]:=0; i:=i-1 {visszalépés}
  Ciklus vége
  Van:=(i>N)
Eljárás vége.
```

Meg kell keresni a K szekció közül azt a szekciót, ahova a téma blokkjai beférnek:

```
Jóesetkeresés(i,K,L,e, Van, j)
  j:=Y[i]+1
  Ciklus amíg j≤K és nem befér(i,j,L,e)
    j:=j+1
  Ciklus vége
Eljárás vége.
```

Egy téma akkor fér be egy szekcióba, ha a szekcióba tartozó blokkok száma nem haladja meg az L értékét.

```
befér(i,j,L,e) :
  h:=e[i].db
  Ciklus c=1-től i-1-ig
    Ha x[c]=j akkor h:=h+e[c].db
  Ciklus vége
  befér:=(h≤L)
Függvény vége.
```

Ezután már csak az maradt hátra, hogy az Y vektor alapján előállítsuk a kért eredményt.

A feladat megoldása tesztelhető az elkészült forráskód feltöltésével itt:

Weboldal	https://mester.inf.elte.hu/
Szint	Haladó
Téma	Visszalépéses keresés
Feladat	3. Konferencia *